

[Time: 3 Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B: 1. All questions are compulsory. Attempt Sub question (A) or (B) of Question no. 5
2. Figures to the right indicate full marks.
3. Students answering in the regional language should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.

- Q.1 Answer **any two** questions of the following: 20
a. Explain the Derivation of Aggregate Demand curve in IS-LM model.
b. Describe the Tobin's modified Philips Curve.
c. Explain the Friedman's Expectation Model with reference to Long-run Philips Curve.
- Q.2 Answer **any two** questions of the following: 20
a. Discuss the meaning and features of trade cycle.
b. What are the types of trade cycle?
c. Discuss Hicks theory of trade cycles.
- Q.3 Answer **any two** questions of the following: 20
a. Explain the meaning and Methods for managing exchange rates.
b. Write a note on Clean and Dirty Float Systems.
c. What do you mean by Convertibility of Currency? Explain briefly the current and capital account convertibility.
- Q.4 Answer **any two** questions of the following: 20
a. Discuss the features of a Good International Monetary System.
b. Discuss the Maastricht Treaty.
c. Write a note on Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB).
- Q.5 (A) Write short notes on **any two** of the following. 20
a. Extension of IS-LM model with Labour Market and Flexible Prices
b. Kaldor's theory of trade cycles
c. Currency Crisis
d. New Development Bank (NDB)
- (OR)**
- (B) Select an appropriate option for the following. 20
1. What is the slope of the short-run Aggregate Supply (AS) curve?
a) Vertical
b) Horizontal
c) Upward-sloping
d) Downward-sloping
2. In the extended IS-LM model, flexible prices imply that the economy will eventually adjust to _____.
a) Short-run equilibrium output
b) Full employment output
c) Cyclical unemployment
d) Excess demand
3. The natural rate of unemployment is the level of unemployment when _____.
a) Inflation is accelerating
b) The economy operates at potential output
c) There is no structural unemployment
d) Monetary policy is expansionary

4. Under adaptive expectations, individuals base their expectations on _____.
a) Past values of inflation
b) Current policy announcements
c) Future forecasts
d) Random guesses
5. Friedman argued that inflation becomes self-perpetuating due to _____.
a) Fiscal deficits
b) Wage-price spirals driven by adaptive expectations
c) Government price controls
d) Long-term contracts
6. Which of the following is NOT a type of trade cycle?
a) Minor cycles
b) Major cycles
c) Seasonal cycles
d) Hyper cycles
7. Hawtrey's theory of trade cycles is based on _____.
a) Monetary factors
b) Psychological factors
c) Technological factors
d) Government policies
8. Samuelson's trade cycle theory combines _____.
a) The multiplier and the accelerator principles
b) Supply-side and demand-side theories
c) Inflation and deflation cycles
d) Monetary and fiscal policies
9. A key measure to control trade cycles is _____.
a) Increasing interest rates during a depression
b) Implementing counter-cyclical monetary and fiscal policies
c) Encouraging speculation during a boom
d) Reducing government expenditure during a recession
10. Counter-cyclical fiscal policies aim to _____.
a) Enhance cyclical fluctuations
b) Reduce the amplitude of trade cycles
c) Increase inflation during a boom
d) Decrease government intervention
11. One advantage of a managed exchange rate system is _____.
a) It provides complete flexibility to the market
b) It ensures stable foreign exchange rates
c) It eliminates speculation in the forex market
d) It requires no central bank intervention
12. A crawling peg system is characterized by _____.
a) Gradual and pre-determined changes in the exchange rate
b) Fixed exchange rates without adjustments
c) Rapid fluctuations in currency value
d) No role for central bank intervention

13. An exchange rate is most directly influenced by the BoP through _____.
a) Imports only
b) Exports only
c) The demand and supply of foreign currency
d) Government borrowing
14. Persistent BoP deficits can lead to _____.
a) Currency appreciation
b) Currency depreciation
c) Economic growth
d) Inflation stability
15. One major cause of a currency crisis is _____.
a) Excessive foreign exchange reserves
b) Over-reliance on short-term foreign capital
c) High domestic savings rates
d) Strict exchange rate controls
16. The international gold standard required countries to _____.
a) Back their currency fully with foreign reserves
b) Peg their currencies to a specific amount of gold
c) Allow free-floating exchange rates
d) Completely eliminate trade barriers
17. The main reason for the fall of the gold standard was _____.
a) The scarcity of gold reserves
b) High levels of global inflation
c) A lack of trust among trading nations
d) Economic instability during the Great Depression
18. The institution established under the Bretton Woods Agreement to stabilize exchange rates was _____.
a) The International Monetary Fund (IMF)
b) The World Bank
c) The United Nations
d) The Asian Development Bank
19. After the collapse of Bretton Woods, most countries adopted _____.
a) Fixed exchange rates
b) Floating exchange rates
c) Pegged exchange rates
d) Barter trade systems
20. A key feature of the Maastricht Treaty is _____.
a) The establishment of a common defense policy
b) Convergence criteria for adopting the Euro
c) Mandatory gold reserves for EU members
d) Elimination of all member state sovereignty

[वेळ: ३ तास]

[गुण: १००]

कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.

सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत. प्रश्न क्र. ५ मध्ये (अ) व (ब) उप प्रश्नांमधील कोणताही एक उप प्रश्न सोडवा.

२. उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

३. प्रादेशिक भाषेत उत्तर देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शंका असल्यास पेपरच्या मुख्य मजकुराचा इंग्रजीमध्ये संदर्भ द्यावा.

- प्र.१ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (२०)
- अ) IS-LM प्रतिमानातील मागणी वक्राची व्युत्पत्ती स्पष्ट करा.
- ब) टोबिनच्या सुधारित फिलिप्स वक्राचे वर्णन करा.
- क) दीर्घकालीन फिलिप्स वक्राच्या संदर्भात फ्रीडमनचे अपेक्षा प्रतिमान स्पष्ट करा.
- प्र.२ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (२०)
- अ) व्यापार चक्राचा अर्थ आणि वैशिष्ट्ये यावर चर्चा करा.
- ब) व्यापार चक्राचे प्रकार कोणते आहेत?
- क) हिक्सच्या व्यापार चक्राच्या सिद्धांतावर चर्चा करा.
- प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (२०)
- अ) विनिमय दराचा अर्थ व त्याच्या व्यवस्थापनाच्या पद्धती स्पष्ट करा.
- ब) स्वच्छ व अनियंत्रित तरल व्यवस्था यावर टीप लिहा
- क) चलनाची परिवर्तनीयता म्हणजे काय? चालू आणि भांडवली खात्याच्या परिवर्तनीयतेचे थोडक्यात स्पष्टीकरण द्या.
- प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (२०)
- अ) आदर्श आंतरराष्ट्रीय मौद्रिक पद्धतीच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- ब) मास्ट्रिच कराराची चर्चा करा.
- क) आशियाई पायाभूत सुविधा गुंतवणूक बँक (AIIB) वर टीप लिहा.
- प्र.५ (अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीप लिहा. (२०)
- अ) श्रम बाजार आणि लवचिक किमतींसह IS-LM प्रतिमानाचा विस्तार
- ब) कालडोरचा व्यापार चक्रांचा सिद्धांत
- क) चलन संकट
- ड) नविन विकास बँक (NDB)
- किंवा
- (ब) खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा. (२०)
१. अल्पकालीन एकूण पुरवठा (AS) वक्राचा उतार कसा आहे?
- अ) उभा
- ब) क्षैतिज
- क) वरच्या दिशेने उतार
- ड) खालच्या दिशेने उतार

२. विस्तारित IS-LM प्रतिमांमध्ये, लवचिक किंमती सूचित करतात की अर्थव्यवस्था अखेरीस _____ शी जुळवून घेईल.

- अ) अल्पकालीन समतोल उत्पादन
- ब) पूर्ण रोजगार उत्पादन
- क) चक्रीय बेरोजगारी
- ड) जास्त मागणी

३. बेरोजगारीचा नैसर्गिक दर म्हणजे _____ असताना बेरोजगारीची पातळी.

- अ) महागाई वेगाने वाढत
- ब) अर्थव्यवस्था संभाव्य उत्पादनावर चालत
- क) कोणतीही संरचनात्मक बेरोजगारी नाही
- ड) चलनविषयक धोरण विस्तारक

४. अनुकूली अपेक्षांनुसार, व्यक्तींच्या अपेक्षा _____ वर आधारित करतात.

- अ) चलनवाढीची भूतकाळातील मूल्ये
- ब) सध्याच्या धोरण घोषणा
- क) भविष्यातील अंदाज
- ड) यादृच्छिक अंदाज

५. फ्रीडमन यांनी असा युक्तिवाद केला की _____ मुळे महागाई कायम राहते.

- अ) राजकोषीय तूट
- ब) अनुकूली अपेक्षांमुळे चालणारे वेतन-किंमतीतील चढउतार
- क) सरकारी किंमत नियंत्रणे
- ड) दीर्घकालीन करार

६. खालीलपैकी कोणता व्यापार चक्राचा प्रकार नाही?

- अ) लहान चक्र
- ब) मोठे चक्र
- क) हंगामी चक्र
- ड) हायपर चक्र

७. हॉट्रे (Hawtrey) यांचा व्यापार चक्र सिद्धांत कोणत्या घटकांवर आधारित आहे?

- अ) आर्थिक (मुद्रासंबंधी) घटक
- ब) मानसशास्त्रीय घटक
- क) तंत्रज्ञानविषयक घटक
- ड) सरकारी धोरणे

८. सॅम्युअल्सन यांचा व्यापार चक्र सिद्धांत कोणते घटक एकत्र करतो?

- अ) गुणक आणि प्रवेगक तत्त्वे
- ब) पुरवठा-पक्ष आणि मागणी-पक्ष सिद्धांत
- क) महागाई आणि अपस्फीती चक्र
- ड) आर्थिक आणि वित्तीय धोरणे

९. व्यापार चक्र नियंत्रित करण्यासाठी एक महत्वाचे उपाय म्हणजे _____

- अ) मंदीच्या काळात व्याजदर वाढवणे
- ब) उलट-चक्रीय आर्थिक आणि वित्तीय धोरणे अंमलात आणणे
- क) भरभराटीच्या काळात सट्टेबाजीला प्रोत्साहन देणे
- ड) मंदीच्या काळात सरकारी खर्च कमी करणे

१०. उलट-चक्रीय वित्तीय धोरणांचा उद्देश _____ आहे.

- अ) चक्रीय चढ-उतार वाढवणे
- ब) व्यापार चक्राच्या तीव्रतेत कपात करणे
- क) भरभराटीच्या काळात महागाई वाढवणे
- ड) सरकारी हस्तक्षेप कमी करणे

११. व्यवस्थापित विनिमय दर प्रणालीचा एक फायदा म्हणजे _____.

- अ) ती बाजाराला पूर्ण लवचिकता प्रदान करते
- ब) ती स्थिर परकीय विनिमय दर सुनिश्चित करते
- क) ती फॉरेक्स बाजारातील सट्टेबाजी दूर करते
- ड) यासाठी मध्यवर्ती बँकेच्या हस्तक्षेपाची गरज नसते

१२. स्थानांतरित विनिमय तरता धोरणाचे वैशिष्ट्य म्हणजे _____

- अ) विनिमय दरामध्ये हळूहळू आणि पूर्वनियोजित बदल होणे
- ब) समायोजनाशिवाय निश्चित विनिमय दर असणे
- क) चलनाच्या मूल्यात झपाट्याने चढ-उतार होणे
- ड) मध्यवर्ती बँकेच्या हस्तक्षेपाचा अभाव

१३. चलन विनिमय दरावर थेट प्रभाव टाकणारा घटक कोणता?

- अ) फक्त आयात
- ब) फक्त निर्यात
- क) परकीय चलनाची मागणी आणि पुरवठा
- ड) सरकारी कर्ज

१४. सातत्याने चालू राहणाऱ्या व्यवहारतोलातील तुटीमुळे काय होऊ शकते?

- अ) चलन मूल्यात वाढ
- ब) चलन मूल्यात घट
- क) आर्थिक वाढ
- ड) स्थिर महागाई दर

१५. चलन संकट निर्माण होण्याचे एक मोठे कारण कोणते?

- अ) जादा परकीय चलन साठा
- ब) अल्पकालीन परकीय भांडवलावर अतिवलंबित्व
- क) उच्च देशांतर्गत बचत दर
- ड) कठोर विनिमय दर नियंत्रण

१६. आंतरराष्ट्रीय सुवर्णमान प्रणाली अंतर्गत देशांनी काय करणे आवश्यक होते?

- अ) आपले चलन पूर्णतः परकीय साठ्याने बँक करणे
- ब) आपले चलन विशिष्ट प्रमाणात सोन्यास जोडणे
- क) मुक्त-प्रवाह विनिमय दर स्वीकारणे
- ड) सर्व व्यापार अडथळे पूर्णतः काढून टाकणे

१७. सुवर्णमान प्रणालीचा न्हास होण्याचे मुख्य कारण कोणते होते?

- अ) सोन्याच्या साठ्याची कमतरता
- ब) जागतिक स्तरावर उच्च महागाई दर
- क) व्यापार करणाऱ्या देशांमध्ये विश्वासाचा अभाव
- ड) महा मंदीच्या काळातील आर्थिक अस्थिरता

१८. ब्रेटन वुड्स करारान्वये विनिमय दर स्थिर ठेवण्यासाठी कोणती संस्था स्थापन करण्यात आली?

- अ) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी
- ब) जागतिक बँक
- क) संयुक्त राष्ट्रे
- ड) आशियाई विकास बँक

१९. ब्रेटन वुड्स प्रणालीच्या पतनानंतर बहुतेक देशांनी कोणती विनिमय दर प्रणाली स्वीकारली?

- अ) निश्चित विनिमय दर
- ब) मुक्त-प्रवाह विनिमय दर
- क) पेग्ड विनिमय दर
- ड) वस्तुविनिमय प्रणाली

२०. मास्ट्रिच कराराचे एक महत्वाचे वैशिष्ट्ये कोणते आहे?

- अ) एकत्रित संरक्षण धोरण स्थापन करणे
- ब) युरो स्वीकृतीसाठी अभिसरण निकष निश्चित करणे
- क) EU सदस्यांसाठी अनिवार्य सोन्याचा साठा ठेवणे
- ड) सर्व सदस्य देशांच्या सार्वभौमत्वाचे पूर्ण उच्चाटन